EKOLOGIK HUQUQBUZARLIK SOXASIDA MA’MURIY AMALIYOT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH

Sunnatulla Omonov
Sirdaryo viloyati qo‘riqlash boshqarmasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ekologik jinoyatchilik sohasidagi ma’muriy amaliyotni takomillashtirish zarurati ko‘rib chiqiladi. Muammolar, mavjud yondashuvlar va potentsial yutuqlarni o‘rganib chiqib, biz ekologik jinoyatlarga qarshi kurashish va tabiiy ekotizimimizni muhofaza qilishda ma’muriy choralarning muhim rolini ta’kidlashni maqsad qilganmiz.*

Kalit so‘zlar: *ekologik huquqbuzarlik, atrof-muhit, sud organlari, jazo, tergov usullari.*

Ekologik jinoyatchilik sohasida ma’muriy amaliyotni takomillashtirish muhim mavzu bo‘lib, u ekologik qonunlar va qoidalarning buzilishiga qarshi kurashish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirishni nazarda tutadi. Samarali ma’muriy amaliyotlar atrof-muhitga oid qonunlar ijrosini ta’minlash, aybdorlarni javobgarlikka tortish va atrof-muhitga zarar yetkazilishining oldini olishda muhim o‘rin tutadi. Ma’muriy amaliyotlarni takomillashtirish orqali hukumatlar ekologik jinoyatlarni aniqlash, tergov qilish va ta’qib qilishni yaxshilashi mumkin, bu esa yanada barqaror va himoyalangan atrof-muhitga olib keladi. Birgalikda ishlash va ilg‘or tajribalarni joriy qilish orqali manfaatdor tomonlar huquqni muhofaza qilish bo‘yicha sa’y-harakatlarni kuchaytirishi va atrof-muhitga rioya etilishini rag‘batlantirishi mumkin. Umuman olganda, ekologik jinoyatlar sohasida ma’muriy amaliyotni takomillashtirish atrof-muhitni muhofaza qilish, ekologik qonunlarga rioya qilish va barqaror amaliyotni ilgari surish uchun muhim ahamiyatga ega. Bu ekologik huquqbuzarliklar keltirib chiqaradigan kuchayib borayotgan tahdidlarni bartaraf etish uchun muvofiqlashtirilgan va faol yondashuvni talab qiladi.

Ekologik huquqbuzarliklarga qarshi samarali kurashish va ularning oldini olishda ekologik jinoyatchilik sohasida ma’muriy amaliyotni takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Quyida ekologik jinoyatlarga qarshi kurashda ma’muriy amaliyotni yaxshilashga yordam beradigan asosiy strategiya va chora-tadbirlar keltirilgan:

1. Kengaytirilgan hamkorlik: atrof-muhitni muhofaza qilish idoralari, huquqni muhofaza qilish organlari, sud organlari va boshqa manfaatdor tomonlar kabi tegishli idoralar o‘rtasida hamkorlik va hamkorlikni rivojlantirish. Ishchi guruhlar yoki idoralararo ishchi guruhlarni tashkil etish axborot almashishni, tergovlarni muvofiqlashtirishni va majburiy harakatlarni tartibga solish imkonini beradi.

2. Potentsiyani oshirish: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari, prokurorlar, sudyalar va ekologik jinoyatlarni ko‘rib chiqishda ishtirok etuvchi boshqa manfaatdor shaxslar uchun maxsus o‘qitish va salohiyatni oshirish dasturlarini taqdim etish. Bunga tegishli qonunlar, tergov usullari, dalillar to‘plash va ta’qib qilish strategiyalari bo‘yicha trening kiradi.

3. Texnologiyadan foydalanish: ekologik jinoyatlar bilan bog‘liq monitoring, aniqlash va nazoratni kuchaytirish uchun geo-xaritalash, sun’iy yo‘ldosh tasvirlari, masofaviy zondlash va ma’lumotlarni tahlil qilish vositalari kabi texnologik yechimlarni amalga oshirish. Texnologiya tergov va dalillar to‘plash samaradorligi va samaradorligini oshirishi mumkin.

4. Xavflarni baholash va ustuvorliklarni belgilash: atrof-muhitga oid jinoyatlar uchun eng zaif bo‘lgan yuqori ustuvor sohalar va faoliyatni aniqlash uchun xavflarni baholash asoslarini ishlab chiqish. Ta’sir va to‘siqni maksimal darajada oshirish uchun ushbu baholashlar asosida resurslarni va majburiy harakatlarni taqsimlang.

5. Jamoatchilikni xabardor qilish va jalb qilish: atrof-muhitga oid jinoyatlar, ularning ekotizimlar va jamoalarga ta’siri va shubhali harakatlar haqida xabar berish muhimligi haqida jamoatchilik xabardorligini oshirish. Atrof-muhitni muhofaza qilish bo‘yicha sa’y-harakatlarni jamoatchilik tomonidan qo‘llab-quvvatlash va axborot beruvchilar tarmog‘ini yaratish uchun mahalliy hamjamiyatlar, nodavlat notijorat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlik qiling.

6. Ma’muriy jazo choralarini qo‘llash: Ekologik huquqbuzarliklarda aybdor deb topilgan jismoniy va yuridik shaxslarga nisbatan ma’muriy jazo, jarima va jazo choralarini qo‘llash orqali ijro mexanizmlarini kuchaytirish. Jazolar etkazilgan zararga mutanosib bo‘lishini ta’minlang va kelajakda huquqbuzarliklarning oldini oling.

7. Oshkoralik va javobgarlik: Ekologik jinoyatlarni tergov qilish va huquqbuzarliklarni qo‘llash bilan bog‘liq ma’muriy jarayonlarda shaffoflikni rag‘batlantirish. Nazorat qilish tizimiga mas’uliyat va jamoatchilik ishonchini oshirish uchun holatlar, qo‘llanilgan jazolar va muvofiqlik holati to‘g‘risidagi ma’lumotlarni e’lon qilish.

8. Xalqaro hamkorlik: Xalqaro hamkorlar bilan hamkorlikni kuchaytirish, ilg‘or tajribalarni almashish va yovvoyi tabiatning noqonuniy savdosi, noqonuniy daraxt kesish va chegaralar orqali ifloslanish kabi transmilliy ekologik jinoyatlarga qarshi kurashish bo‘yicha sa’y-harakatlarni muvofiqlashtirish.

Yuqoridagi strategiya va chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali ekologik jinoyatlar sohasidagi ma’muriy amaliyotni kuchaytirish, bu esa joriy va kelajak avlodlar uchun huquqbuzarliklarning oldini olish, atrof-muhitni muhofaza qilishni yanada samarali ta’minlashga olib kelishi mumkin. Ekologik jinoyatchilikning murakkabliklarini bartaraf etishda samarali va faol ma’muriy amaliyotlar ajralmas hisoblanadi. Hamkorlikni rivojlantirish, texnologiyalardan foydalanish va qonunchilik asoslarini takomillashtirish orqali hokimiyat organlari ekologik huquqbuzarliklarning oldini olish, aniqlash va jinoiy javobgarlikka tortish imkoniyatlarini oshirishi mumkin. Ekologik jinoyatchilik sohasida ma’muriy amaliyotni takomillashtirish bo‘yicha birgalikdagi sa’y-harakatlar nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki kelajak avlodlar uchun barqaror va adolatli kelajakni ta’minlash uchun ham muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Холмўминов Ж.Т. Конституция ва экологик қонунчилик // Жамият. – 2012. – 23 нояб.
2. Холмўминов Ж.Т. Оилада экологик ҳуқуқий таълим ва тарбияни олиб бориш ва уни узлуксизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари // ТДЮИ Ахборотномаси. – 2012. – №1. – Б. 73-77.
3. Холмўминов Ж.Т. Экологик муаммолар ечими: табиатни муҳофаза қилишнинг конституциявий асослари // Инсон ва қонун. –2012. – 31 янв.
4. Ахмедов Т. Иқлим ўзгаришлари: дунё ҳамжамияти эътиборида // Жамият. – 2012. – 30 нояб.
5. Шоимов Н.Б. Ички ишлар органларининг экологик қонунлар ижросини таъминлаш фаолияти: Ўқув қўлланма. – Т., 2011.